GEMEENTE Drimmelen

Kadernota 2021

Inhoudsopgave

INHOUDSOPGAVE **4**

INLEIDING **5**

Context 6
Samenvatting 7

BELEID 2021 ..... **9**

1.1 Algemeen 10
1.2 Programma 1 - Burger en Bestuur 11
Speerpunten 11
Thema's 11
Beleidswensen 11
1.3 Programma 2 - Openbare ruimte 12
Speerpunten 12
Thema's 12
Beleidswensen 12
1.4 Programma 3 - Ruimte, wonen en economie 15
Speerpunten 15
Thema's 15
Beleidswensen 15
1.5 Programma 4 - Sociaal domein 20
Speerpunten 20
Thema's 20
Beleidswensen 20
1.6 Bedrijfsvoering en overhead 22
Bedrijfsvoering en overhead 22
Beleidswensen 22

FINANCIEEL BELEIDSKADER **24**

2.1 Financiële verordening 25
2.2 Financieel beleidskader 26

BIJLAGE **27**

Bijlage: Financieel beleidskader 2019 - 2022 28
Financieel beleidskader raadsperiode 2019-2022 28
Algemene uitgangspunten 28
Uitgangspunten specifieke begrotingsonderdelen 29
Financiële positie 30
Verbonden partijen 33

Inleiding

Context

In artikel 212 van de Gemeentewet is bepaald dat de raad een verordening moet vaststellen voor het financieel beleid, financiële beheer en de inrichting van de financiële organisatie. De gemeenteraad heeft op 12 oktober 2017 zo'n financiële verordening vastgesteld.
Artikel 3 van die verordening behandelt de Planning en Control-cyclus.
Vastgelegd is dat het college van burgemeester en wethouders een kadernota aan de gemeenteraad aan dient te bieden. De kadernota moet een voorstel voor het beleid en de nieuwe kaders voor de begroting voor het volgende begrotingsjaar en de meerjarenraming bevatten.
In de voorliggende kadernota zijn beleidswensen en kaders voor de begroting 2021 en de meerjarenraming opgenomen.

Samenvatting

Met de kadernota geeft Drimmelen richting aan de begroting 2021 die in het najaar zal worden opgesteld. De nota bestaat uit zoals gebruikelijk uit nieuw beleid en het financieel beleidskader.
Het nieuw beleid bestaat uit twee categorieën: noodzakelijk beleid en nieuwe beleidswensen die op weg naar de begroting 2021 nog moeten uitgewerkt. Alle posten worden in het vervolg van deze kadernota uitgebreid toegelicht.
Noodzakelijk beleid
Deze categorie omvat verplichtingen die onontkoombaar zijn omdat ze voortkomen uit bestaande, gewijzigde of nieuwe wet- en regelgeving. Of omdat ze verbonden zijn aan grote maatschappelijke opgaven.

Tabel S-1: noodzakelijk beleid 2020 - 2024

Noodzakelijk beleid									
	Omschrijving (bedragen x € 1.000)	Progr.	Investering	S / I	2020	2021	2022	2023	2024
1	Overgang van (Stika) naar Stimuleringsregeling Landschap	2		S	-	20	20	20	-
2	Parkeerplaats achter de hofjes, parkeervrij maken dorpsplein	2	40	S			2	2	2
3	Proef met flexbusconcept	2		S	-	-	-	-	-
4	Uitvoeringsprogramma Economie	3		I	-	50	p.m.	p.m.	p.m.
5	Omgevingswet	3		S	-	50	100	100	100
6	Energietransitie	3		S	-	80	p.m.	p.m.	p.m.
7	Nieuwbouw basisschool De Stuifhoek in Made	4	5.278	S	-	-	-	-	224
8	Indexering subsidies professionele organisaties	4		S	-	32	32	32	32
9	Rechtmatigheidsverantwoording college	O		S	6	20	20	20	20
	Totaal noodzakelijk beleid		5.318		6	252	174	174	378
	waarvan incidentele baten en lasten					50			

Te zien is dat dit noodzakelijk beleid in 2021 een bedrag van € 252.000 vergt en vanaf 2022 € 174.000. In 2024 stijgt dit naar € 378.000 omdat vanaf dat jaar voor het eerst op de nieuwbouw van basisschool De Stuifhoek zal worden afgeschreven.
Nieuwe beleidswensen
In deze categorie gaat het om een nieuwe wensen die op weg naar de begroting 2021 nog moeten worden uitgewerkt. Waarbij ook stil zal worden gestaan bij de dekkingswijze van dit nieuwe beleid.

Tabel S-2: nieuwe beleidswensen 2020 - 2024

Nieuwe beleidswensen									
	Omschrijving (bedragen x € 1.000)	Progr.	Investering	S / I	2020	2021	2022	2023	2024
1	Ontwikkeling Kleine Schans (verhoging bestaand krediet)	2	200	S	-	10	10	10	10
2	Fiets- en voetpaden	2			-	-	p.m.	p.m.	p.m.
	a. Verbeteren fietspaden netwerk (2021)		p.m.	S	-	-	p.m.	p.m.	p.m.
	b. Onderhouden fiets- en voetpaden op B kwaliteit			S		140	140	140	140
3	Programma duurzaamheid	3		S	-	13	13	-	-
4	Biodiversiteit	3		S	-	8	8	-	-
5	Verlenging Beverpad richting Lage Zwaluwe	3	250	S	-	-	13	13	13
6	Samenwerking De Biesbosch	3		S		19	19	19	19
7	Sociaal cultureel dorpshart	3							
	a. Stedenbouwkundig plan (verkenning)	3		I		250	-	-	-
	b. Exploitatie			S			18	18	18
8	Omvormen van twee trapveldjes naar kunstgras trapveldjes	4	250	S	-	-	17	17	17
9	Organisatieontwikkeling	O		S	250	-	-	-	-
10	Aanpassing ambtelijk formatieplan	O		S	38	601	767	767	767
	Totaal uit te werken beleidswensen		250		288	1.040	1.004	984	984
	waarvan incidentele baten en lasten				-	250	-	-	-

Voor de nu bekende nieuwe beleidswensen zal naar verwachting structureel een budget van gemiddeld € 1 miljoen per jaar nodig zijn.

Meerjarenperspectief

De hiervoor genoemde categorieën leveren het volgende financiële meerjarenperspectief op:

Tabel S-3: financieel meerjarenperspectief 2020 - 2024

Omschrijving (bedragen x € 1.000)	2020	2021	2022	2023	2024
Begrotingssaldo na Voorjaarsnota	159 V	268 V	679 V	435 V	364 V
Saldo van incidentele baten en lasten inclusief Voorjaarsnota	-1.964 N	-85 N	25 V	0 -	0 -
Structurele begrotingssaldo na Voorjaarsnota	**-1.804 N**	**183 V**	**704 V**	**435 V**	**364 V**
Noodzakelijk beleid	-6 N	-252 N	-174 N	-174 N	-378 N
Saldo van incidentele baten en lasten noodzakelijk beleid	0 N	50 V	0 -	0 -	0 -
Structurele begrotingssaldo inclusief noodzakelijk beleid	**-1.810 N**	**-19 N**	**530 V**	**261 V**	**-14 N**
Nieuwe beleidswensen	-288 N	-1.040 N	-1.004 N	-984 N	-984 N
Saldo van incidentele baten en lasten nieuwe beleidswensen	0	250	0	0	0
Structurele begrotingssaldo inclusief nieuwe beleidswensen	**-2.098 N**	**-809 N**	**-474 N**	**-723 N**	**-998 N**

Het resultaat kan het noodzakelijk beleid dragen. In 2022 en 2023 ontstaan er overschotten en alleen in 2021 en 2024 ontstaan bescheiden tekorten. In 2020 speelt de bijzondere, eenmalige situatie waarin de zuivere toepassing van het onderscheid tussen structurele en incidentele baten en lasten tot een substantieel structureel tekort leidt.

Indien bij de begroting de nu al bekende nieuwe beleidswensen worden gehonoreerd ontstaat een geheel andere situatie. Een situatie waarin alle jaarlagen een doorkijk geven naar forse tekorten. Een situatie waarin een beroep zal moeten worden gedaan op het weerstandsvermogen en waarin (meer) vreemd vermogen aangetrokken zal moeten worden. Door de structurele tekorten zal de provincie overgaan op preventief toezicht.

Om uit deze onwenselijke situatie te blijven zal bij de behandeling van de begroting 2021 een evenwichtige keuze gemaakt moeten worden tussen nieuwe beleidswensen enerzijds en een gezonde financiële positie anderzijds.

Beleid 2021

1.1 Algemeen

Algemeen

Het beleid voor 2021 is vastgelegd in het collegewerkprogramma en komt voort uit het coalitieakkoord "Een mooi en gezond Drimmelen maken we SAMEN!". In financiële zin is het beleid voor 2021 uitgewerkt in het meerjarenperspectief 2021 – 2023 bij de begroting 2020 (**1)* .
Veranderingen in wet- en regelgeving, nieuwe ontwikkelingen binnen of buiten de gemeentelijke organisatie en nieuwe politieke of bestuurlijke ambities kunnen aanleiding geven tot het formuleren van nieuwe beleidswensen. Als aanvulling op het al bekende beleid uit het collegewerkprogramma en het meerjarenperspectief.
In dit hoofdstuk zijn die nieuwe, aanvullende beleidswensen per programma opgenomen. Aangegeven is of de beleidswens een incidenteel of een structureel karakter heeft. En, in voorkomende gevallen, of de beleidswens om een investering in materiële vaste activa vraagt.

*(*1) De begroting 2020 is door de gemeenteraad vastgesteld op 7 november 2019*

1.2 Programma 1 - Burger en Bestuur

Wat willen we bereiken?

De hoofddoelstelling van het programma is:
Drimmelen is een veilige gemeente waarin de inwoners, bedrijven en organisaties/verenigingen samen leven, werken en genieten. De dienstverlening en service is zeer belangrijk en de gemeente is open en benaderbaar voor mensen, bedrijven en instellingen. We communiceren met een tijdige, duidelijke boodschap en zijn zo transparant mogelijk. Het dorpsgericht werken is meer dan een subsidieregeling en dit succes zetten we voort met een nadruk op burger- en overheidsparticipatie en een gezamenlijke Toekomstvisie.

Speerpunten

In het coalitieprogramma "Een mooi en gezond Drimmelen maken we SAMEN !" zijn de volgende speerpunten beschreven:

- Dienstverlening en Meldpunt
- Organisatie, bestuur en communicatie
- Dorpsgericht werken / Geluk en burger- en overheidsparticipatie
- Veiligheid en handhaving
- Vrijwilligers
- Toekomstvisie

Thema's

De speerpunten zijn uitgewerkt in de volgende thema's:

1. Dienstverlening
2. Burger en politiek
3. Dorpsgericht werken
4. Openbare orde en veiligheid, crisisbeheersing
5. Bestuursondersteuning

Beleidswensen

Er zijn vooralsnog geen nieuwe beleidswensen binnen het programma Burger en Bestuur.

1.3 Programma 2 - Openbare ruimte

Wat willen we bereiken?

De hoofddoelstelling van het programma is:
Het op een zo effectieve en efficiënte manier de openbare ruimte schoon, heel, veilig en aantrekkelijk maken en houden.
Hierbij betrekken we burgers en bedrijven en is ruimte voor diversiteit in aanpak en kwaliteitsniveaus en maatwerkafspraken. We gaan de klanttevredenheid meten.

Speerpunten

In het coalitieprogramma "Een mooi en gezond Drimmelen maken we SAMEN !" zijn de volgende speerpunten beschreven:

- We doen het duurzaam.
- We doen het met oog voor het klimaat.
- We doen het veilig: comfortabele en veilige fietsverbindingen.
- We doen het samen met onze inwoners.
- We doen het gezond.
- We doen het om het recreatief karakter van onze gemeente te versterken.
- Bij verkeer zetten we in op een combinatie van infrastructuur, gedrag en handhaving.

Thema's

De speerpunten zijn uitgewerkt in de volgende thema's:

1. Integraal en burgergericht werken;
2. Wegen en Verkeer;
3. Groen en Speelvoorzieningen;
4. Water.

Beleidswensen

De beleidswensen binnen dit programma zijn:

	Omschrijving (bedragen x € 1.000)	Progr.	Investering	S / I	2020	2021	2022	2023	2024
	Noodzakelijk beleid								
1	Overgang van (Stika) naar Stimuleringsregeling Landschap	2		S	-	20	20	20	-
2	Parkeerplaats achter de hofjes, parkeervrij maken dorpsplein	2	40	S			2	2	2
3	Proef met flexbusconcept	2		S	-	-	-	-	-
	Nieuwe beleidswensen								
1	Ontwikkeling Kleine Schans (verhoging bestaand krediet)	2	200	S	-	10	10	10	10
2	Fiets- en voetpaden	2			-	-	p.m.	p.m.	p.m.
	a. Verbeteren fietspaden netwerk (2021)		p.m.	S	-	-	p.m.	p.m.	p.m.
	b. Onderhouden fiets- en voetpaden op B kwaliteit			S		140	140	140	140

<u>Toelichting noodzakelijk beleid</u>

1. Stimuleringsregeling Landschap

De huidige regeling, Groen Blauw Stimuleringskader (Stika), voldoet niet. De planning is dat Gedeputeerde Staten de regeling per 2 juni 2020 sluit en de

nieuwe Stimuleringsregeling Landschap open gesteld. Een voorstel is in voorbereiding om later dit jaar in te stappen in de nieuwe regeling.
De uitgangspunten van de samenwerking blijven gelijk. Het gaat om een samenwerking op basis van meerjarige afspraken tussen de gebiedspartners (gemeenten en waterschappen) en de provincie. Daarbij ondersteunt de provincie het beleid van gemeenten en waterschappen door verdubbeling van hun budget voor de uitvoering en met een centraal gecoördineerde uitvoering van de regeling. De belangrijkste wijziging is dat het een provinciale regeling is met uniforme subsidievoorwaarden en een jaarlijkse openstelling.

2. Parkeerplaats achter de hofjes, parkeervrij maken dorpsplein
In de 2019 nam de raad een motie aan over het autovrij maken van het Dorpsplein in Terheijden.
Dit levert een verlies aan parkeerplaatsen op. Ondertussen benutten we "vrije" ruimte binnen de Centrumroute en nabije omgeving om het aantal parkeerplaatsen uit te breiden. Deze uitbreidingen compenseren niet volledig het verlies aan parkeerplaatsen die op het Dorpsplein geprojecteerd stonden. Daarnaast gaven de ondernemers aan dat zij behoefte hebben aan extra parkeerplaatsen.
In de motie staat onder andere dat er voldoende parkeerplaatsen aanwezig moeten zijn.
Om te bepalen of er voldoende zijn en met hoeveel parkeerplaatsen we uit moeten breiden, is een parkeerdrukmeting nodig. Vooruitlopend op de uitslag van het onderzoek reserveren we alvast een bedrag van minimaal € 40.000. Dit bedrag hebben we nodig voor archeologie (beoogde locatie ligt namelijk in een hotspot), aanpassen van het bestemmingsplan, het behoud van de bomen en de realisatie van de parkeerplaatsen.

3. Proef met flexbusconcept
Eind 2019 heeft ons college besloten de mogelijkheid van een proef met een flexbus te onderzoeken. Dit naar aanleiding van het behoefteonderzoek, waaruit bleek dat er behoefte was aan een flexibeler vorm van openbaar vervoer, vooral in de avonduren en weekenden. In 2020 is hiervoor contact gezocht met provincie en gemeente Moerdijk. In deze gemeente rijdt sinds enkele jaren de Bravoflex. Het contract van de Bravoflex loopt in 2020 af. Er zijn gesprekken gaande om e.e.a. opnieuw aan te besteden, en dan uit te breiden met de gemeenten Halderberge en Drimmelen (andere partners zijn de gemeente Moerdijk, provincie Noord-Brabant en Arriva). Van elke partner wordt uiteraard een financiële bijdrage verwacht. In de voorjaarsnota beschrijven we dat de provincie een andere invulling aan het onderzoeken is die mogelijk minder vergt.

<u>Toelichting beleidswensen</u>
1. Ontwikkeling Kleine Schans (verhoging bestaand krediet)
Voor de ontwikkeling van de Kleine Schans is in 2019 een uitgebreid participatieproces met bewoners en betrokkenen doorlopen. Dit heeft geresulteerd in het Schetsontwerp dat door het college op 18 december 2019 is vastgesteld. Nu wordt er gewerkt aan het Voorlopig Ontwerp dat ertoe leidt dat in 2020 begonnen wordt met de eerste fase van de ontwikkeling van de Kleine

Schans. Hiervoor is een bedrag van € 293.000 beschikbaar (krediet de Kleine Schans € 193.000 (2020) en Brug de Schans € 100.000 (2021)). Voor de tweede fase die medio 2021 van start gaat is een bedrag nodig van € 200.000. Dan gaat het om de aanleg van een parkeerkoffer; het verleggen van de dam met daarin een duiker/brug constructie en de aanleg van het informatiepunt met beperkte horeca.

2. Fiets- en voetpaden

a. Verbeteren fietspaden netwerk (2021)
Meerdere projecten volgend uit het Beleidsplan Verkeer en Vervoer hadden betrekking op het verbeteren van de kwaliteit van onze fietsroutes, met name richting scholen en sportverenigingen. Dit waren de projecten 2.1 (onderzoek ontbrekende schakels), 2.2 (verbeteren school-thuisroutes), 2.3 (verbeteren kwaliteit fiets- en voetpaden), 2.4 (verkenning snelle fietsroutes Made – Breda en Made – Oosterhout) en 2.17 (verbeteren fietsroutes sportverenigingen).
Voor deze projecten is in 2020 een onderzoek uitgevoerd, met een enquête. De uitkomsten hiervan leiden tot een Uitvoeringsprogramma Fiets. Dit plan stellen we aan het einde van de zomer vast.
b. Onderhouden fiets- en voetpaden op B kwaiteit
In de planperiode (2016-2020) hadden we extra middelen om 75 % van onze fiets- en voetpaden op B-kwaliteit te onderhouden. De middelen hebben we ingezet voor het onderhoud op B-niveau. Willen we de fiets en voetpaden op B-niveau blijven onderhouden dan is een extra budget noodzakelijk. Onderhoud op C-niveau is de minimale eis.
Het onderhoud van de voetpaden voor het verbeteren van de toegankelijkheid is de komende jaren onderdeel van de Rode loperroute (hoofdvoetpaden). Voor het onderhoud fietspaden op B-niveau is op basis van het beleidsplan 2016-2020 € 140.000 structureel nodig.
In het najaar van 2020 wordt een beleidsplan Wegen aan de raad voorgelegd.

1.4 Programma 3 - Ruimte, wonen en economie

Wat willen we bereiken?

De hoofddoelstellingen van het programma zijn:
- Het bevorderen van de economische vitaliteit en werkgelegenheid in Drimmelen in een proactieve houding.
- Drimmelen recreatief op de kaart zetten en de kansen benutten van het Nationaal Park De Biesbosch.
- Drimmelen profileren als aantrekkelijke woongemeente
- Zorgen voor de bouw van voldoende woningen in alle kernen en in alle prijsklassen. Hierbij is gasloos en energieneutraal bouwen het uitgangspunt. Waar mogelijk wordt levensloopbestendig gebouwd.
- Drimmelen energieneutraal in 2040

Speerpunten

In het coalitieprogramma "Een mooi en gezond Drimmelen maken we SAMEN !" zijn de volgende speerpunten beschreven:

- Het bevorderen van de economische vitaliteit en werkgelegenheid in Drimmelen in een proactieve houding. Drimmelen recreatief op de kaart zetten en de kansen benutten van Nationaal Park De Biesbosch.
- We zorgen voor de bouw van voldoende woningen in alle kernen en in alle prijsklassen. Hierbij is gasloos en energieneutraal bouwen het uitgangspunt en waar mogelijk levensloopbestendig.

Thema's

Dit programma bestaat uit de volgende thema's:

1. Versterken vrijetijdseconomie
2. Versterken economische structuur
3. Ruimte
4. Wonen
5. Duurzaamheid
6. Leefomgeving

Beleidswensen

De beleidswensen binnen dit programma zijn:

	Omschrijving (bedragen x € 1.000)	Progr.	Investering	S / I	2020	2021	2022	2023	2024
	Noodzakelijk beleid								
4	Uitvoeringsprogramma Economie	3		I	-	50	p.m.	p.m.	p.m.
5	Omgevingswet	3		S	-	50	100	100	100
6	Energietransitie	3		S	-	80	p.m.	p.m.	p.m.
	Nieuwe beleidswensen								
3	Programma duurzaamheid	3		S	-	13	13	-	-
4	Biodiversiteit	3		S	-	8	8	-	-
5	Verlenging Beverpad richting Lage Zwaluwe	3	250	S	-	-	13	13	13
6	Samenwerking De Biesbosch	3		S		19	19	19	19
7	Sociaal cultureel dorpshart	3							
	a. Stedenbouwkundig plan (verkenning)	3		I		250			
	b. Exploitatie			S			18	18	18

Toelichting noodzakelijk beleid

4. Uitvoeringsprogramma Economie

In 2020 wordt, in navolging van de nota Economie, een uitvoeringsprogramma Economie opgesteld om ondernemend Drimmelen te ondersteunen en te stimuleren tot samenwerking en versterking van het vestigings- en ondernemersklimaat. Hierover bent u in de Opinieronde van 14 mei 2020 nader geïnformeerd. Voor dat uitvoeringsprogramma is naar schatting € 50.000 nodig. De uitvoering van een aantal thema's zoals gemeentelijke dienstverlening, samenwerken/ netwerken en wees loyaal en koop lokaal uit het uitvoeringsprogramma zullen door de inzet van ambtelijke uren uitgevoerd kunnen worden.

5. Omgevingswet

De Omgevingswet is niet alleen een wetswijziging, maar is vooral een andere manier van werken.
In juni 2018 nam de gemeenteraad een besluit over het voor het werken met de Omgevingswet.
Dit ambitieniveau houdt onder andere het volgende in: integraal werken, denken vanuit mogelijkheden, 1 aanspreekpunt, ambtenaren gaan naar buiten, minder regels waar het kan, betrekken van de samenleving.
Dit heeft gevolgen voor de inrichting van onze dienstverlening en de manier van werken. Zo komt er één loket waarbinnen initiatiefnemers begeleid worden. Bij de initiatieven kijken we in eerste instantie niet naar de regels, maar waar we uiteindelijk naartoe willen (omgevingsvisie). Past dit initiatief daarin, is het zaak dat het initiatief ook uitgevoerd kan worden. Dit alles binnen het nieuwe kader van minder regels en dus ook loslaten.
Een andere manier van werken kost tijd. Tijd om onze de nieuwe werkwijze eigen te maken.
Niet alleen wij, maar ook initiatiefnemers, inwoners, bedrijven en ketenpartners moeten hierin meegenomen worden.
We verwachten dat we bij complexe initiatieven (besluit binnen 8 weken) veel meer tijd kwijt zijn in het vooroverleg
Aan de andere kant gaan we misschien ook vergunningen schrappen en kunnen

we de meer eenvoudige procedures versnellen en vergemakkelijken. Dit betekent weer efficiencywinst.
Veel hangt af van de keuzes, die we de komende tijd gaan maken:

- Gaan we werken met minder vergunningen?
- Maken we een gedetailleerd omgevingsplan of een globaal omgevingsplan?
- Gaan we milieuleges heffen of alleen in bepaalde gevallen?
- Handhaven we de bruidsschat of gaan we veel aanpassen en schrappen?

Met het maken van deze keuzes gaan we het komend half jaar aan de gang. Deze nog te maken keuzes hebben invloed op de kosten. Sommige kosten gaan omhoog, andere kosten worden minder. Bij de ene keuze gaan de legesinkomsten omlaag, bij de andere niet.
Wat we leren van andere soortgelijke trajecten (bijvoorbeeld de decentralisaties in het sociale domein) is dat dit zeker de eerste jaren tot meer kosten leidt. Omdat we nog veel keuzes moeten gaan maken, is het op dit moment lastig om een goede schatting van deze kosten te maken. De VNG heeft een 'Werkwijze structurele effecten Omgevingswet' ontwikkeld. Door dialoog te voeren, keuzes te maken en het model in te vullen, ontstaat er enigszins zicht op de structurele effecten.
We hebben dit model ingevuld in lijn met het onderscheidend ambitieniveau. De bandbreedte van de structurele kosten komt dan uit op € 50.000 tot € 150.000 per jaar.
Zoals eerder aangegeven, gaan we het komend half jaar aan de slag met het maken van keuzes. Daarnaast zijn 15 gemeenten samen met de VNG druk bezig om meer zicht te krijgen op de structurele kosten. Rond de zomer moet dit in beeld zijn. Dit betekent dat we met de begroting 2021 meer inzicht kunnen geven in de structurele kosten als gevolg van het werken met de Omgevingswet.

6. Energietransitie

In 2020 wordt een uitgebreid participatietraject uitgevoerd om te komen tot een gedragen Plan van aanpak energieneutrale dorpen. In de periode tot medio 2021 gaan we intensief met onze inwoners van de dorpen aan de slag. We formeren per dorp een werkgroep Energie en faciliteren en ondersteunen die, zodat zij met een gedragen plan kunnen komen. Daarin proberen we ook zoveel mogelijk het proces voor een Transitievisie Warmte te combineren. In 2050 moeten alle woningen van het aardgas af zijn en voor de wijken die voor 2030 van het aardgas af gaan moet het alternatief voor de warmtevoorziening aangegeven worden.
Het geschetste participatietraject maakt onderdeel uit van de opdracht van de raad van 28 februari 2019 om samen met de inwoners een plan op te stellen waarin komt te staan op welke manieren de dorpen in onze gemeente in 2040 energieneutraal kunnen worden. Dit betreft dus de uitvoering van de motie van de gemeenteraad "Nieuwe energie voor (de inwoners van) Drimmelen". Als gevolg van de Corona-crisis en de beperkte mogelijkheden om fysieke informatiebijeenkomsten te houden loopt de uitvoering enige vertraging op. We streven ernaar om het traject medio 2021 af te kunnen ronden.
Voor een goede procesbegeleiding, communicatie-inzet en ondersteuning van bovengenoemde werkzaamheden op het gebied van energietransitie is er structureel onvoldoende capaciteit aanwezig. We werken op dit moment uit wat

we daarvoor exact benodigd hebben en vullen dit in bij de Begroting 2021 (zie Samenvatting, personele formatie).

Toelichting beleidswensen

3. Programma duurzaamheid

In 2020 wordt het beleidsplan Duurzaamheid geactualiseerd. Deze actualisatie volgt uit het coalitieprogramma.
Dit nieuwe plan heet geen beleidsplan meer, maar Programma Duurzaamheid. Onder dit programma komen een aantal thema's te hangen, met daaronder de ambities/ doelstellingen en projecten/uitvoeringsactiviteiten. Daarmee kunnen we de integraliteit beter borgen. Dit ligt meer in lijn met de Omgevingswet en onze toekomstvisie en omgevingsvisie.
Een deel van het opstellen van het Programma Duurzaamheid loopt samen op met de omgevingsvisie. Alleen de uitwerking in concrete projecten en acties gebeurt in aparte bijeenkomsten met de betreffende duurzaamheidspartners. Waar mogelijk sluiten we aan bij bestaande overlegvormen/bijeenkomsten.
In 2021 start de uitvoering van het Programma Duurzaamheid. Voor een deel van de uitvoering staat de gemeente aan de lat, maar voor een heel groot deel zijn dat onze duurzaamheidspartners.
We moeten het samen doen.
Uitvoering van de gemeentelijke projecten gebeurt grotendeels door de verschillende vakdisciplines binnen de organisatie. Daarnaast is het belangrijk dat we als gemeente overzicht houden op de algehele uitvoering en dat we ondersteunen en verbinden. Programmamanagement, inzet communicatietools en faciliteren zijn daarbij de sleutelwoorden.
Voor echte goede procesbegeleiding, communicatie-inzet en ondersteuning was er de afgelopen jaren onvoldoende capaciteit aanwezig. Dit willen we in ieder geval voor de komende twee jaar borgen en hiervoor een aanjaagbudget vragen. Na die 2 jaar moet alles in de basis binnen de hele organisatie geborgd zijn. Hiervoor hebben we eenmalig € 25.000 nodig verspreid over 2021 en 2022.

4. Biodiversiteit

Dit jaar wordt het actieplan Biodiversiteit opgesteld. Voor de uitvoering van dat plan zijn in 2021 en 2022 middelen gereserveerd. Bij de uitvoering van het actieplan kan gedacht worden aan projecten waarbij zowel in het buitengebied als in de kernen bewoners worden gestimuleerd om aan natuurontwikkeling te doen.

5. Verlenging Beverpad richting Lage Zwaluwe

Op 5 maart 2020 heeft de raad ingestemd met de aanleg van het Beverpad richting Drimmelen. Nu wordt het tracé richting Lage Zwaluwe onderzocht. Er zijn drie opties, waaruit een keuze gemaakt dient te worden. De verlenging van het Beverpad maakt een toeristisch-recreatieve fietsroute tussen Lage Zwaluwe en Drimmelen over de Amerdijk mogelijk.

6. Samenwerking De Biesbosch

De gemeenschappelijke regeling Parkschap Nationaal Park De Biesbosch wordt opgeheven per

1 januari 2021. Een netwerksamenwerking wordt vormgegeven, waarvan een bestuurlijke samenwerking tussen Staatsbosbeheer en de drie gemeenten rond De Biesbosch (Altena, Dordrecht en Drimmelen) onderdeel uitmaakt. Een gebiedsvisie met een uitvoeringsprogramma wordt opgesteld en vormt de basis voor de samenwerking. Ten behoeve van het uitvoeringsprogramma heeft de raad op 30 januari 2020 besloten hiervoor een bedrag van maximaal € 19.000 beschikbaar te stellen. Dit bedrag komt beschikbaar in aanvulling op het bedrag dat voorheen beschikbaar was voor de deelnemersbijdrage aan de GR Parkschap (ongeveer € 25.000).

7. Sociaal cultureel dorpshart

In de informatieronde van 4 juni 2020 bent u geïnformeerd over de mogelijkheden voor de ontwikkeling van een nieuw sociaal-cultureel dorpshart in Made. De initieel geraamde investering bedraagt € 6,1 miljoen, waarvan de gemeente € 3 miljoen zal subsidiëren en voor € 1,25 miljoen garant zal staan in een lening die de eigenaar van de Bernarduskerk af zal gaan sluiten.
Bij de voorjaarsnota stelt het college voor om een voorbereidingskrediet van € 0,25 miljoen beschikbaar te stellen. Die voorbereidingsfase zal meer duidelijkheid gaan geven over de alternatieve ontwikkelmogelijkheden, de financiën en de bijdrage van de gemeente.
Zoals in de informatieronde van 4 juni is aangegeven is er naar verwachting een tekort van € 500.000 op de grondexploitatie en daarnaast structureel een tekort van € 18.000 in de exploitatie.

1.5 Programma 4 - Sociaal domein

Wat willen we bereiken?

De hoofddoelstelling van het programma is:
We hebben een inclusieve samenleving, waarbij iedereen ongeacht leeftijd, sociale klasse, afkomst of beperking, in de gemeente Drimmelen mee kan doen aan activiteiten op het gebied van onderwijs, werk, sport, ontmoeting, zorg en welzijn.
Iedereen neemt hierbij zijn eigen verantwoordelijkheid en ondersteunt de mensen in zijn omgeving. Mensen die het niet redden met hulp van mensen uit hun omgeving of algemene voorzieningen, krijgen ondersteuning van de gemeente.

Speerpunten

In het coalitieprogramma "Een mooi en gezond Drimmelen maken we SAMEN !" zijn de volgende speerpunten beschreven:

- We zorgen er samen voor dat iedereen mee kan doen aan alles wat een samenleving maakt. Om dat zo te kunnen houden wordt stevig ingezet op preventie en innovatie
- Sport en cultuur met sportieve en culturele evenementen zijn belangrijke dragers van een gezonde, gelukkige en vitale samenleving. Onze buurthuizen dragen bij aan ontmoeting, meedoen en sociale cohesie. We stimuleren sport, ontmoeten, cultuur en faciliteren hiervoor de ruimten die zo optimaal mogelijk benut worden

Thema's

Dit programma bestaat uit de volgende thema's:

1. Opgroeien en opvoeden
2. Zorg voor kwetsbare burgers
3. Participatie door werk en maatschappelijke inzet
4. Sport en bewegen
5. Sociaal culturele accommodaties

Beleidswensen

De beleidswensen binnen dit programma zijn:

	Omschrijving (bedragen x € 1.000)	Progr.	Investering	S / I	2020	2021	2022	2023	2024
	Noodzakelijk beleid								
7	Nieuwbouw basisschool De Stuifhoek in Made	4	5.278	S	-	-	-	-	224
8	Indexering subsidies professionele organisaties	4		S	-	32	32	32	32
	Beleidswensen								
8	Omvormen van twee trapveldjes naar kunstgras trapveldjes	4	250	S	-	-	17	17	17

<u>Toelichting noodzakelijk beleid</u>

7. Nieuwbouw basisschool De Stuifhoek

Het IHP 2020-2023 (Integraal HuisvestingsPlan onderwijs) is in april 2020 vastgesteld door de raad. Hiermee maken we een start met de voorbereiding van

nieuwbouw basisschool De Stuifhoek in Made per 2023. De investering voor deze nieuwe school/IKC is netto begroot op € 5,3 miljoen. Dit betekent een jaarlijkse afschrijvingslast van € 132.000 en een rentelast (naar verwachting moeten we hiervoor vreemd vermogen aantrekken) van € 92.000, te samen € 224.000 vanaf 2024, voor een periode van 40 jaar. De bruto-investering bedraagt 7 miljoen. Het verschil van € 1,7 miljoen zal o.a. worden gedekt door huuropbrengsten vanuit schoolbestuur en kinderopvang.

8. Indexering subsidies professionele organisaties

De gemeente Drimmelen verleent jaarlijks subsidies aan enkele professionele organisaties op het gebied van welzijn en cultuur (MEE West-Brabant, Theek5, Surplus Welzijn en SWO). De kosten van deze organisaties bestaan voornamelijk uit personele kosten (circa 80%). Deze kosten zijn de afgelopen jaren sterk gestegen als gevolg van de cao-ontwikkeling. In de huidige situatie worden subsidies geïndexeerd met hetzelfde percentage als de begroting. Deze index is gebaseerd op de prijsontwikkeling van goederen en diensten.
Deze index blijft ver achter bij de ontwikkeling van de (loon)kosten. Dit leidt onherroepelijk tot bezuinigingen bij de organisaties waardoor zij de taken die de gemeente van hen vraagt niet meer volledig kunnen uitvoeren. Deze taken zijn essentieel voor het meedoen van inwoners aan de samenleving en hebben een preventieve werking ten aanzien van het gebruik van (duurder) Wmo maatwerk. Voorgesteld wordt om de indexering van de subsidies aan organisaties in de welzijns- en culturele sector structureel te laten aansluiten op hun loonontwikkeling zoals dat al gebruikelijk is voor zorgaanbieders binnen de Wmo. De meerkosten zijn vanaf het eerste jaar € 32.000; jaarlijks loopt het verschil wel op. Dit verschil weten we niet en is dus ook niet opgenomen.

<u>Toelichting beleidswensen</u>

8. Omvorming trapveldjes

Op 12 december 2019 heeft de gemeenteraad het college opgedragen om onderzoek te doen naar kwalitatief goede trapveldjes met kooiconstructie voor de kernen binnen onze gemeente die hierover nog niet beschikken. En de benodigde kosten voor omvorming hiervan in beeld te brengen en daar mee terug te komen naar de raad. De kernen Hooge Zwaluwe en Drimmelen beschikken op dit moment nog niet over een kunstgras trapveld met kooiconstructie. In deze kernen bevragen we de jeugd of zij hieraan behoefte hebben en welke locatie hier het best voor in aanmerking komt. Voor de behandeling van de begroting 2021 heeft u inzage in de wensen van de jeugd van Hooge Zwaluwe en Drimmelen. De geraamde kosten bedragen voor twee kunstgras trapveldjes met kooiconstructie
€ 250.000. Deze kosten zijn inclusief voorbereiding en toezicht.

1.6 Bedrijfsvoering en overhead

Bedrijfsvoering en overhead

Onder bedrijfsvoering verstaan we de inzet van personeel en organisatie, informatievoorziening en automatisering, financiën, huisvesting (en facilitaire zaken), juridische zaken, inkoop en communicatie (PIOFHA-JC).
Onderdelen van de bedrijfsvoering zijn:

A. Personeel en organisatie
B. Informatievoorziening en automatisering
C. Huisvesting en facilitaire zaken
D. Financiën
E. Inkopen

Beleidswensen

De nieuwe beleidswensen binnen dit programma zijn:

	Omschrijving (bedragen x € 1.000)	Progr.	Investering	S / I	2020	2021	2022	2023	2024
	Noodzakelijk beleid								
9	Rechtmatigheidsverantwoording college	O		S	6	20	20	20	20
	Beleidswensen								
9	Organisatieontwikkeling	O		S	250	-	-	-	-
10	Aanpassing ambtelijk formatieplan	O		S	38	601	767	767	767

Toelichting noodzakelijk beleid

9. Rechtmatigheidsverantwoording

Vanaf het verslagjaar 2021 moet het college een rechtmatigheidsverantwoording opnemen in de jaarrekening. Nu rapporteert nog de accountant aan de raad over de rechtmatigheid (en getrouwheid) van de jaarrekening. Met name deze verschuiving impliceert een noodzakelijke uitbreiding van de interne controle-capaciteit van 0,7 naar 1 fte. In haar verslag bij de jaarstukken 2019 bevestigt de accountant de noodzaak van deze uitbreiding.
De structurele kosten van deze formatie-uitbreiding (€ 22.500) worden deels gecompenseerd door een op dit onderwerp minder prominente rol voor de accountant (ca. € 2.500). Per saldo bedragen de structurele kosten dus € 20.000 per jaar.

Toelichting beleidswensen

9. Organisatieontwikkeling

De afgelopen jaren heeft de gemeente slechts op bescheiden schaal geïnvesteerd in de ontwikkeling van kennis en kunde van haar medewerkers. Dit terwijl nu en in de toekomst een nog nadrukkelijker beroep zal worden gedaan op de persoonlijke vaardigheden van die medewerkers. Het belang van een eenmalige inhaalslag is groot. Zodat onze medewerkers de dienstverlening kunnen blijven bieden zoals die van hen mag worden verwacht.

10. Aanpassing ambtelijk formatieplan

Andere wetgeving, grote maatschappelijke opgaven en onze eigen Toekomstvisie vragen om een hieraan appellerende ambtelijke organisatie. Een organisatie die

toekomstbestendig is. Drimmelen wil toe naar een evenwichtigere personeelsbezetting. Een bezetting waarbij structureel werk door vast personeel wordt uitgevoerd en waar inhuur van externen zoveel mogelijk wordt beperkt. Actualisering van het ambtelijke formatieplan zal inzicht gaan geven in de aanpassingen die hiervoor nodig zijn. Zoals bij de afdeling Grondgebied en bij de formatie die nog is voor een adequaat informatiemanagement

Financieel beleidskader

2.1 Financiële verordening

Financiële verordening

Artikel 212 van de Gemeentewet schrijft voor dat een gemeente in haar financiële verordening in ieder geval het volgende opneemt:

- Regels voor waardering en afschrijving
- Grondslagen voor prijzen en tarieven
- Regels voor de financieringsfunctie

Hoofdstuk 3 van de financiële verordening van Drimmelen gaat over het financieel beleid. In dat hoofdstuk zijn deze drie verplichte elementen beschreven.

2.2 Financieel beleidskader

Financieel beleidskader

Aanvullend op haar financiële verordening kent Drimmelen een financieel beleidskader *(*2)*. Hierin zijn de kaders opgenomen voor het opstellen van een begroting in de bestuursperiode 2019 – 2022. Het financieel beleidskader treft u aan als bijlage.

*(*2) Vastgesteld door de Financiële Commissie in haar vergadering van 27 maart 2019*

Bijlage

Bijlage: Financieel beleidskader 2019 - 2022

Financieel beleidskader raadsperiode 2019-2022

In deze paragraaf beschrijven we de spelregels, uitgangspunten en grondslagen die we bij de opstelling van de begroting. De uitgangspunten zijn gebaseerd op het BBV of gemeentelijk beleid in overeenstemming met wetgeving. Dit beleidskader bestaat uit de volgende onderdelen:

- Algemene uitgangspunten
- Uitgangspunten specifieke begrotingsonderdelen
- Financiële positie
- Verbonden Partijen

Algemene uitgangspunten

Structureel sluitende begroting
De meerjarenbegroting moet minimaal structureel sluitend zijn. Het laatste van de vier jaarschijven is altijd structureel sluitend.
Indien bij de Kadernota blijkt dat er begrotingstekorten ontstaan, geeft de gemeenteraad oplossingsrichtingen aan om de tekorten terug te dringen. Bij de begroting kan besluitvorming plaatsvinden over de uitwerking van deze oplossingsrichtingen.
Behoedzame en reële ramingen
Bij het begroten gaan we uit van behoedzame en reële ramingen.
We streven er naar dat het jaarrekeningsaldo zo min mogelijk afwijkt van de bijgestelde begroting.
Structurele uitgaven worden structureel gedekt
Tegenover structurele uitgaven kunnen geen incidentele inkomsten of incidentele meevallers staan.
Uit de post 'Onvoorzien' worden géén structurele uitgaven gedaan.
Financiële tegenvallers binnen programma's opvangen
Tegenvallers door hogere lasten of lagere baten dienen door verlaging van lasten of hogere baten binnen het eigen programma opgevangen te worden. De inzet van hogere baten wordt integraal afgewogen binnen het college. Het initiatief hiertoe ligt in eerste instantie bij de betreffende/verantwoordelijke portefeuillehouder(s).
Financiële meevallers
Bestemming van niet voorziene voordelen in de exploitatie gedurende het jaar wordt expliciet ter besluitvorming aan het college voorgelegd.
Integrale afweging
De raad weegt wensen voor nieuw beleid tegen elkaar en tegen de beschikbare financiële beleidsruimte af bij de begroting die in het najaar voorafgaand aan het begrotingsjaar aan de raad wordt voorgelegd. Het Collegewerkprogramma is hierbij uitgangspunt.
De Kadernota biedt inzicht in de ontwikkeling van de financiële beleidsruimte en in de wensen voor nieuw beleid. De Kadernota is daarmee kaderstellend voor de inhoud van de Programmabegroting voor het komende jaar. Afwijking hiervan is slechts mogelijk met toestemming vooraf van de raad. Definitieve besluitvorming

en inpassing in de begroting vindt plaats bij de begrotingsbehandeling in het najaar.
Oud voor nieuw
In geval het college of de raad een voorstel voor extra budget doet op een ander moment dan bij de integrale afweging, moet dekking worden aangewezen. Tenzij er sprake is van reëel aanwezige dekking, moet in het raadsvoorstel aangegeven worden welk bestaand beleid wordt geschrapt of verminderd.

Uitgangspunten specifieke begrotingsonderdelen

Algemene uitkering
De septembercirculaire wordt financieel verwerkt in de begroting. De door het rijk gehanteerde aantallen voor bijv. woningen, leerlingen, etc. worden overgenomen. In de begroting wordt aangegeven welke specifieke middelen worden geoormerkt.
Investeringen
Uitgangspunt voor het investeringsvolume is de meerjarige investeringsprognose welke bij de Kadernota wordt geactualiseerd.
Kapitaallasten
De kapitaallasten van de vaste activa berekenen we op basis van de boekwaarde en de (restant) looptijd. Het rente-omslagpercentage (kostenverdeelsystematiek) dat we hierbij in 2019 gebruiken is 0,0%. De rente berekenen we over de boekwaarde aan het begin van het per jaar (zie ook Paragraaf Financiering).
In de begroting wordt in het jaar van investeren de afschrijving berekend over de helft van de investering. In de jaarrekening wordt gestart met afschrijving in het jaar van ingebruikname.
Alle materiele activa worden lineair afgeschreven. Voor de bepaling van de afschrijvingslasten van reeds gevoteerde kredieten gaan we er van uit dat alle nog niet gerealiseerde investeringen uit voorgaande jaren in het volgende begrotingsjaar gerealiseerd worden.
Lokale lasten/heffingen
De OZB tarieven worden slechts verhoogd met een percentage dat is gebaseerd op de algemene kostenstijging, bestaande uit het gewogen gemiddelde van de verwachte inflatie en een inschatting van de loonkostenstijging van het ambtelijk apparaat, gecorrigeerd met het verschil tussen de inschatting en de werkelijke cijfers van het voorgaande begrotingsjaar;
Voor de afvalstoffenheffing en rioolheffing geldt het systeem van gesloten financiering met o.b.v. 100% kostendekkendheid, waarbij gebruik gemaakt wordt van egalisatievoorzieningen, op zowel voor- als nacalculatorische basis.
Overige heffingen worden geïndexeerd o.b.v. verwachte prijsontwikkeling (zie ook Indexering).
Onvoorzien
In de begroting wordt een post onvoorzien van 0,5% van de totale lasten tot een maximum van € 25.000 opgenomen (advies provincie).
Een beroep op deze post kan worden gedaan indien binnen de begroting geen andere dekkingsmiddelen beschikbaar zijn en aan de volgende criteria wordt voldaan: de last is onvoorzienbaar, onvermijdbaar en onuitstelbaar en incidenteel

Loonkostenontwikkeling
Het loonkostenniveau is gebaseerd op de salaristabellen van mei. Cao-ontwikkelingen en periodieken in de periode vanaf juni worden tevens verwerkt in de begroting van het komende jaar. Voor de indexering van de loonkosten wordt ook de informatie uit de septembercirculaire gebruikt.
Te verstrekken subsidies
De subsidies van vrijwilligersorganisaties werden in het verleden geïndexeerd met 50% van de kostenontwikkeling. Dit is dus een vorm van bezuiniging. De subsidies worden vanaf de begroting 2020 daarom geïndexeerd met hetzelfde percentage als de gemeentelijke kostenontwikkeling.
Indexering
De gemeentelijke begroting wordt jaarlijks bijgesteld voor de verwachte prijsontwikkelingen, gebaseerd op inflatiepercentages van het Centraal Planbureau (CPB). Gerekend is met constante prijzen, dit wil zeggen dat alleen voor het eerste begrotingsjaar met prijsontwikkelingen rekening wordt gehouden.
Bovenstaande uitgangspunten leiden o.a. tot het volgende overzicht, onder voorbehoud van de indices uit de nog te verschijnen meicirculaire:

Begrotingsrichtlijnen	Kadernota 2021
Uitgaven	
Salariskosten	3,1%
Goederen en diensten	1,9%
Inkomsten	
Huren en pachten	1,9%
OZB-opbrengsten	2,2%
Leges burgerzaken	1
Kostendekkende tarieven en leges	2

1 De leges burgerzaken zijn voor een belangrijk deel bepaald door het Rijk. De overige tarieven stijgen conform de overige kosten.
2 Voor de kostendekkende tarieven wordt verwezen naar de paragraaf Lokale heffingen.

Van deze indices kan afgeweken indien hiervoor gegronde redenen zijn, zoals bijvoorbeeld contractuele afspraken.

Financiële positie

Reserves
Het beleid ten aanzien van reserves en voorzieningen ligt vast in de nota reserves en voorzieningen van oktober 2017. De Nota wordt tenminste 1x per raadsperiode geactualiseerd en ter besluitvorming aan de raad voorgelegd. Vorming van reserves is de bevoegdheid van de gemeenteraad.
Verrekeningen met reserves worden op programmaniveau in de begroting gepresenteerd. In het overzicht saldo voor en na bestemming wordt duidelijk in welke mate de voorgenomen verrekeningen met reserves het saldo beïnvloeden.
De prognose van de stand van de reserves is gebaseerd op de stand die is bepaald in de meest recente jaarrekening rekening houdend met de

toevoegingen en onttrekkingen in de lopende begroting.
Over reserves wordt geen rente berekend.
Ieder jaar zullen de reserves kritisch worden beschouwd op noodzaak, hoogte en besteding ervan.
Reservepositie en weerstandscapaciteit
De weerstandscapaciteit betreft de middelen en mogelijkheden waarover de gemeente beschikt of kan beschikken om niet begrote kosten die onverwachts en substantieel zijn te dekken. Zodra financiële tegenvallers een structureel karakter krijgen - en dus niet meer als risico aangeduid kunnen worden - dienen deze in de begroting te worden verwerkt (Zie ook Paragraaf Weerstandsvermogen).
Spelregels rondom risicobeheersing en weerstandsvermogen zijn opgenomen in de 'Nota risicomanagement en weerstandsvermogen' van oktober 2013.
Deze nota wordt in 2020 geactualiseerd en ter besluitvorming worden voorgelegd aan de raad. Ten aanzien van de risicoratio hanteren we onderstaande indeling.
We streven naar een ratio van minimaal 1.

Waarderingscijfer	Ratio	Betekenis
A	>2.0	uitstekend
B	1.4-2.0	ruim voldoende
C	1.0-1.4	voldoende
D	0.8-1.0	matig
E	0.6-0.8	onvoldoende
F	<0.6	ruim onvoldoende

Onderhoudsvoorzieningen
Voor onderhoudsvoorzieningen is altijd een actueel meerjarig onderhoudsplan beschikbaar met een planningshorizon voor minimaal vier jaar / een bestuursperiode. De stortingen in en onttrekkingen uit de voorziening zijn verwerkt in de begroting. Ook over de voorzieningen wordt geen rente berekend.
Kengetallen
Bij de vernieuwing van de BBV is, op basis van advies van de commissie Depla, voorgeschreven dat er in de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing een verplichte basisset van vijf financiële kengetallen
moet worden opgenomen. Er zijn geen landelijke normen voor de kengetallen omdat deze erg afhangen van de lokale situatie. De gemeenteraad kan wel eigen normen stellen voor deze kengetallen en bij belangrijke raadsbesluiten laten opnemen wat het effect is op de financiële kengetallen en de afgesproken normen.
1a. Netto schuld quote: De VNG adviseert om 130% als maximum norm te hanteren en daarboven de schuld af te bouwen.
1b. Netto schuldquote gecorrigeerd: hoe lager, hoe beter
2. Solvabiliteitsratio: Hoe hoger, hoe beter
3. Kengetal grondexploitatie: Een grondexploitatie van 10% of hoger wordt beschouwd als kwetsbaar.
4. Structurele exploitatieruimte: Wanneer dit cijfer negatief is, betekent het dat het structurele deel van de begroting onvoldoende ruimte biedt om de lasten te blijven dragen.
5. Belastingcapaciteit. Als dit percentage laag ligt, betekent het dat de gemeente

meer inkomsten uit belastingen zou kunnen verwerven. Of dit wel of niet gebeurt, is een beleidskeuze.
De jaarrekening 2019 geeft het meest actuele beeld van de hoogte van de kengetallen. Die hoogte is richting gevend voor de begroting 2021.

Jaarstukken 2019	Verloop van de kengetallen		
Kengetallen	Jaarrekening 2019 31-12-2019	Begroting 2019 31-12-2019	Jaarrekening 2018 31-12-2018
1a. Netto schuldquote	15%	42%	1%
1b. Netto schuldquote gecorrigeerd voor verstrekte leningen	13%	42%	0%
2. Solvabiliteitsratio	65%	53%	74%
3. Kengetal grondexploitatie	0%	0%	-1%
4. Structurele exploitatieruimte	-6%	-2%	2%
5. Belastingcapaciteit	101%	108%	96%

De structurele exploitatieruimte is negatief. Het college ambieert om dit kengetal weer sluitend te krijgen in de begroting 2021 en het bijbehorende meerjarenperspectief.

EMU-saldo

Het EMU-saldo geeft aan of er in een bepaald jaar met reële transacties meer geld is uitgegeven dan er dat jaar is binnengekomen. Het EMU-saldo is daarmee een
indicatie voor de ontwikkeling van de liquiditeits- en financiële positie (eigen vermogen en schulden) van de gemeente.
Het ministerie van BZK publiceert jaarlijks individuele EMU-referentiewaarden in de septembercirculaire van het Gemeentefonds. Het beleid van de gemeente Drimmelen is gericht op het zo dicht mogelijk benaderen van de voor haar geldende EMU-referentiewaarde.

Financiering

De treasury-activiteiten van de gemeente zijn gericht op de uitoefening van de publieke taak. Ze dienen een prudent karakter te hebben en niet gericht te zijn op het genereren van inkomsten door het lopen van een overmatig renterisico (zie ook het Treasury-statuut).

Grondbeleid

het beleid kent meerdere uitgangspunten:
a. het realiseren van de ruimtelijke doelstellingen op het gebied van sociaal beleid, volkshuisvesting, economie, onderwijshuisvesting etc.;
b. het genereren van financiële middelen mede ter dekking van de aan plannen toe te rekenen kosten;
c. zoveel mogelijk risico’s beperken op grond van overeenkomsten en het aanbrengen van prioriteiten bij niet rendabele projecten.

Aandachtspunten provincie

Jaarlijks stuurt de provincie, in het voorjaar, in het kader van haar taak als financieel toezichthouder een brief met daarin opgenomen haar aandachtspunten voor de begroting van het aankomende jaar. De gemeente Drimmelen neemt deze uitgangspunten over. Indien hiervan wordt afgeweken wordt de provincie hierover geïnformeerd.
Het gaat in de brief met name om de volgende punten: Structureel en reëel evenwicht, taakstellingen/bezuinigingen, Algemene uitkering, Weerstandsvermogen en risicobeheersing, kapitaalgoederen en ontwikkelingen Besluit Begroting en Verantwoording (BBV).

Deze brief is ook aan ter kennisname aan de financiële commissie en gemeenteraad verstrekt. In de begroting wordt rekening gehouden met de vermeldde aandachtspunten.

Verbonden partijen

Naast uitgangspunten voor de gemeentelijke begroting stellen de gemeenten gezamenlijk ook uitgangspunten op voor de Verbonden Partijen in de regio.

1. Van het Dagelijks Bestuur (DB) van de Gemeenschappelijke Regeling (GR) wordt verwacht dat zij een structureel financieel-sluitende meerjarenbegroting 2021-2024 aanbiedt aan de deelnemers. De gehanteerde begrotingsuitgangspunten door de GR dienen in de begroting 2021 van de GR inzichtelijk te worden gemaakt.
   In de begroting 2021 dient een overzicht te worden opgenomen met de meerjarige bijdrage (2021 t/m 2024) per deelnemer.
2. De begroting dient te worden opgesteld op basis van ongewijzigd beleid. Dat wil zeggen dat geen nieuwe taken of uitbreiding van bestaande taken in de primitieve begroting mogen worden opgenomen. Tenzij dit eerder door het Algemeen Bestuur is besloten.
3. De begroting dient te voldoen aan het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV). Dit betekent dat de voorgeschreven gegevens in de begroting dienen te worden opgenomen.
   Met name wordt aandacht gevraagd voor:
   - Overzicht van incidentele lasten en baten;
   - Opnemen van (prestatie) indicatoren in de begroting;
   - Verwachte stand begin en eind begrotingsjaar van Eigen en Vreemd vermogen.
4. Een positief resultaat vloeit terug naar de deelnemers. De GR kan hiervan afwijken; hiertoe dient het DB een expliciet en gemotiveerd voorstel tot resultaatbestemming voor te leggen aan het AB van de GR.
5. De loonontwikkeling wordt geraamd conform de geldende CAO van de betreffende GR.
   Voor de meerjarige ontwikkeling van de salariskosten dient rekening gehouden te worden met de werkelijke periodieken. Meerjarige mutaties in de werkgeverslasten dienen onderbouwd te worden. Voor deze zaken kan niet worden volstaan met een vast percentage per jaar zonder onderbouwing.
6. Het prijsindexcijfer van de algemene prijsontwikkeling BBP uit de septembercirculaire 2019 (of een actuelere circulaire) is de basis voor de toe te passen indexering voor de begroting 2021 inclusief meerjarenraming.
7. In de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing is aandacht voor de risico’s door deze te kwantificeren, te prioriteren en de beheersingsmaatregelen te benoemen.

Daarnaast stelt het college voor om de volgende algemene beleidsrichtlijn te hanteren:
Spelregel zes van de nota verbonden partijen verplicht gemeenschappelijke regelingen om vierjaarlijks bij aanvang van een nieuwe raadsperiode een meerjarenbeleidsplan op te stellen. Ingevolge deze spelregel wordt van de

gemeenschappelijke regelingen verwacht dat zij gelijktijdig met de begroting 2022 een nieuw meerjarenbeleidsplan opleveren, tenzij de regeling inmiddels een actueel meerjarenbeleidsplan heeft vastgesteld.